

Viimeinen hetki herätä väestönsuojien huoltoon ja kunnostukseen

Siviiliväestön tueksi rakennettu väestönsuojien laaja verkosto vahvistaa puolustuskykyämme ja tiivistää siviilirintaman yhteishenkeä, kirjoittaa rakennusneuvos **Pekka Rajajärvi**, joka lähes 40 vuoden ajan, 1977-2016 työskenteli sisäministeriössä väestönsuojelusta vastaavana virkamiehenä.

Suomen kaupunkeihin ja suurimpiin taajamiin on rakennettu riittävästi väestönsuojia, mutta kuinka käyttökelpoisia ja ajanmukaisia ne ovat? Kuinka nopeasti väestönsuojat saadaan uhkatilanteessa käyttökelpoisiksi?

Venäjän massiiviset sotilaalliset keskitykset ja toimet Ukrainan rajoilla ovat herättäneet myös suomalaiset todellisuuteen sodan uhkasta. Eurooppa ei näytä enää auvoiselta rauhan saarekkeelta, jossa aurinko paistaa ja asukkaat elävät harmonista yhteiseloä ikuisesti.

Suomen maantieteellinen sijainti Venäjän naapurina herättää huolta, miten Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa turvallisuuteemme.

Suomen valttina on oma itsenäinen ja puolustuskykyinen armeija, jota on vahvistettu viime vuosikymmeninä myös huipputeknologian aseina. Rajaovet eivät ole sepposen selällään vaan tarvittaessa itsenäisyyttä puolustetaan sisulla ja sydämellä.

Kotirintaman tueksi rakennettu väestönsuojien laaja verkosto vahvistaa puolustuskykyämme ja tiivistää siviilirintaman yhteishenkeä.

Hyökkääjälle tai hyökkäystä suunnittelevalle viholliselle annetaan väestönsuojilla vahva merkki, kuinka kansalaisten suojaus on turvattu. Uhkatilanteessa kansalaiset voidaan ohjata evakuoinnin sijaan väestönsuojoihin. Sotilaat pystyvät keskittymään torjumaan hyökkäystä, kun väestönsuojelun ammattihenkilöstö vastaa siviilien suojelusta.

Lain muutos 2011 pidensi väestönsuojien käyttöönottoaikaa yhdestä vuorokaudesta kolmeen vuorokauteen, mikä tarkoittaa normaaliaikoina entistä suurempaa painoarvoa väestönsuojien kunnan huomioimiseen.

Suomi on rakentanut väestönsuojia aktiivisesti vuodesta 1959 lähtien, siviiliväestölle perusturvallisuuden takeena.

Väestönsuojia ei rakenneta hädän hetkellä, vaan ne on tehtävä normaalioloissa muun rakentamisen yhteydessä. Väestönsuojien rakentaminen on ollut pitkäjänteistä työtä, jossa ei ole voinut huomioida hetkellisiä poliittisia liennytyksiä.

Aluksi väestönsuojien rakentamisesta kritisoitiin vasemmalta. Väestönsuojien rakentamista arvosteltiin sodan lietsomisena.

Rakennuttajapiirit vaativat 2010 väestönsuojien rakentamisen lopettamista, koska maailmantilanne näytti tuolloin vakaalta ja väestönsuojien rakentaminen aiheutti lisäkustannuksia.

Kolmea naisministeriä on kiittäminen nykytilanteesta.

Sisäministeri **Anne Holmlund** piti väestönsuojien puolta erityisesti 2010, jolloin vastapuolen keulakuvana esiintyi elinkeinoministeri **Jan Vapaavuori**. Sisäministeri **Päivi Räsänen** puolusti väestönsuojia kolme vuotta myöhemmin, kun hallitusohjelmassa väestönsuojien rakentamisvelvoite oli vaakalaudalla. **Paula Risikko** sisäministerinä torppasi puolestaan 2016 valtiovarainministeri **Petteri Orpon** tavoitteen lopettaa uusien väestönsuojien rakentaminen.

Jos Suomi olisi nyt Ukrainan tilanteessa, meillä väestönsuojia olisi pitänyt valmistella käyttökuntoon jo muutama kuukausi sitten. Väestönsuojat olisi pitänyt tarkastaa, taloyhtiöt olisivat kouluttaneet suojien hoitajat sekä hankkineet kriittisen varustuksen ruoka ja vesi huomioiden.

Kerrostaloissa väestönsuojien kunnossapito on taloyhtiöiden vastuulla, mutta se on valitettavan usein laiminlyöty.

Väestönsuojien kunnostus vaatisi uhkatilanteessa nopeita lisätoimenpiteitä.

Varsinkin kaikki noin 10 000 hiekkasuodattimin varustettua 1960-luvun väestönsuojaa, joissa on miljoonalle kansalaiselle suojapaikka, ovat ajastaan jäljessä.

Tarkistamisen kohteita ovat myös viestintäyhteydet ja väestönsuojien opasteet olisi tehtävä.

Väestönsuojien tyhjentämisen aikakoe suoritettiin 2007 Helsingissä onnistuneesti taloyhtiön omin voimin.

Häkkikomeroitten tavarat siirrettiin rullakoihin ja rullakot työnnettiin tyhjennettyyn pyörävarastoon sekä autotalliin.

Väestönsuojan tyhjentämiseen kului 20 henkilöltä aikaa runsaat kolme tuntia.

Työ tehtiin taukoja pitämättä ja vettä juotiin työn lomassa. Rullakot nopeuttivat jonkin verran tavaroiden siirtämistä.

Uhkatilanteessa väestönsuojiiin ei suurempia kunnostuksia ehditä tehdä. Työvoimaa on vähän ja materiaaleista syntyy pulaa, kun kaikki hankkivat niitä yhtä aikaa.

Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan voimme oppia, kuinka varautuminen uhkaan on tapahduttava normaalioloissa. Väestönsuojien säännöllinen kunnossapito ja laitteiden päivittäminen varmistavat parhaiten siviiliväestön turvan.

Pekka Rajjärvi

Rakennusneuvos

Fakta: Suomessa oli vuoden 2020 alussa 54 000 väestönsuojaa ja ne tarjosivat yhteensä 4,4 miljoonaa suojapaikkaa.

Väestönsuojien rahallinen arvo on 4,5 miljardia euroa. Väestönsuojia rakennetaan nykyisin 800 kappaletta vuosittain ja niiden aiheuttama lisäkustannus vuodessa on 50 miljoonaa euroa. Keskikokoinen väestönsuoja 66 m², maksaa 1946 €/m² ja asuntoneliömetrille väestönsuojan lisäkustannus on 25 euroa.